

הנאה ממלאכת נכרי בשבת II - שיעור 207

1. use of maid to do מלאכות 2. use of custodian or work crew in building complex
3. newspaper or cable TV ads on שבת 4. using כלים or food from שבת cooking

I. עבודת העוזרת בבית ישראל בשבת אם דינה כקבלן או כשכיר יום

(א) עיין ברמב"ם (ו - ה) שטעם איסור אמירה לנכרי הוא שלא יהיה שבת קלה בעיניך ולשיטתו בשכיר יום אסור אבל בדרך קבלנות הקהילו והשו"ע הרב (רמ"ז - ה) כתב דבשכיר יום אסור משום שכוונת הנכרי לעבוד בכל יום כדי שיתן לו שכרו לכן יש שליחות לעכו"ם לחומרא (רש"י שם ק"ג.) אבל בקבלנות המלאכה היא שלו שכוונתו בעבודתו היא להשלים המלאכה כדי ליטול שכרו ואינו כשלוחו של ישראל כ"כ המ"ב (סק"ז שם המג"ב)

(ב) עיין ברמ"א (רמ"ז - ה) בענין מלאכת נכרי דדוקא למלאכה מיוחדת כגון בגד לארוג... אבל כששכרו לכל המלאכות שיצטרך תוך זמן השכירות לכ"ע אסור והמ"ב (סק"ל) כתב דיש למחות ביד העוזרת כשעושיין מלאכת הבית בשבת אפילו בלא צווי בעליהן אסור דהא הן שכורין לכל המלאכות אמנם הדעת תורה (רמ"ז - ה) כתב דיש לצדד דכזה"ז שאין הפועלים עוסקים במלאכה ביום א' שהוא יום אידם א"כ עושים בשבת אדעתיה דנפשיהו שלא יצטרכו לעבוד ביום א' ונשאר בצ"ע ועיין בספר אמירה לנכרי שכתב בשם רב משה פיינשטיין ועוד גדולי הפוסקים כשיטת הדעת תורה מ"מ עיין במ"ב (רנ"ז - י"ז) שיעשה הא"י המלאכה בביתו דאם יעשה בבית ישראל אז מחזי כשליחותו ואסור משום מראית העין

(ג) לכן האופן ההיתר בענין מלאכת העוזרת בשבת היא שצריך לקיים הה' תנאים הנזכר למטה

1. שצריך להודיעה לה מתחילה דכל המלאכות שנעשה אינן צריכות ליעשות בשבת (רק קודם או אחר שבת) ולכן אם עשתה בשבת אדעתיה דנפשיה קעביד
2. אסור לומר בפירוש לעשות מלאכה שאסור מדינה דאמירה לנכרי שו"ע (רנ"ז - ז)
3. אסור ליהנות ממלאכה אפילו בלא אמירה אם היא הנאה ישירה שנעשה ליהודי כגון הדלקת אור חשמל בחדר אפל שו"ע (רע"ו - ה)
4. צריך למחות במלאכת העוזרת אם יש חשש של מראית העין כגון תיקון בגדים או הוצאת תינוק לרה"ר וכדומה מ"ב (רנ"ז - סק"ח)

5. ועוד אם המלאכה שיעשה היא בגדר זלזול שבת צריך למחות כגון בדברים שיש בו השמעת קול כמו המכונית של בגדים והמכונית של הדחת כלים וכדומה רמ"א (רנ"ז - ה)

(ד) האם מותר לעוזרת נכריה לטלפן בשבת מבית ישראל להוריה וגם להפעיל בשבת מכשיר טלכזיה או רדיו שלה בבית ישראל

1. הדבר אסור משום מראית העין וגם אפשר משום שנעשה מלאכה בכלי של ישראל (ש"ז - כ"ה) ועיין בשו"ע הרב (ש"ז - ל"ה) דכתב כשהנכרי עושה כן מעצמו מותר וע"ע בהגהות מיימוניות (שם ו - ו) וצ"ע

2. בצנעא וכשלא ישמע וכשלא יראה בחוץ אפשר יש להקל ולכן אם תשלם עבור השיחה ועבור החשמל של הרדיו יש להקל כיון שעושה מלאכה לעצמה בכלים ובחשמל שלה (מלכים אמניך דף ש"ט)

(ה) עיין בערוך השלחן (שכ"ה - כ"ט) דיש לצווח על איזה מהעשירים שמחזיקים בביתם משרת א"י שמעמידים בשבת המיחם בטענתם שהא"י שותה ג"כ ועיקר כוונתו לעצמו ולא בשביל הישראל ואפילו יהיה כן הא חיישינן שמא ירבה בשבילו ועונם גדול מנשא והמונע מזה תע"ב

1) מכונית של הדחת כלים להפעילה ע"י העוזרת הנכריה

1. עיין במ"ב (רע"ו - סק"ז) שהתיר להדליקה נר בשביל הדחת כלים שהנר הוא לצרכה שהיא תראה כיצד להדיחם מ"מ לא דמי שהנר עצמו אינו מדיח כליו של בעל הבית משא"כ המכונה שהיא עושה מלאכת ישראל ועיין בהגהות מיימוניות (ש"ט ו - ו) ובנשמת אדם (על החיי אדם כלל ס"ד - ה) דלהבעיר מעצי ישראל צריך ליטול רשות מבעל העצים ואם ראה ישראל ושתק אדעתיה דישראל קעביד וה"ה בהפעלת מכונה שהיא לצורך בעה"ב משא"כ להדליק החשמל רגילה כמו נר שאין צריך רשות ועוד יש חשש של זלזול שבת ומרעית העין וה"ה במכונית ששואב אבק (vacuum) לנקוי הבית (מלכים אמניך דף רל"ז)
2. עיין בשש"כ (ל"ח - הערה ל"ח) דחימום המים לצורך הדחת כלים מותר ע"י נכרי דוקא אם מחמם מים שלא יתקררו הידים אבל אם כדי שיוכל להוריד השומן מן הצלחות אסור שהרי היהודי נהנה ממלאכת הנכרי בשבת (בשם הגרש"ז)

II. עשיית מלאכה ע"י נכרי שקורין סופער שהוא שכיר של בעל הבית בבית גדול שנשכר לאפיסעס או building complex וכדומה

- (א) עיין באג"מ (ז - ט) בענין עלעווייטאר שהתנהג ע"י נכרי שהוא אסור משום שהנכרי עושה המלאכה של הבעלים לטובתם שאסור מדרבנן לכן היה צריך לעשות באופן שיעשה אדעתיה דנפשיה דהיינו מכל מהלך יהיה לו איזה מטבע וכדומה
- (ב) עיין באג"מ (ז - ט"ו) בענין לחמם הבית ע"י סופער נכרי והחמם הוא רק בשביל המים כמו בקיץ ואין הנכרי דר שם שירצה לחמם המים בשביל עצמו יצטרך בעה"ב לומר לו שבשביל מה שנשכר אינו מחוייב לחמם מים בשבתות בקיץ אבל כשירצה שיהיו השכנים שבעים רצון ממך תחמם להם גם בשבתות ואפשר שעיי"ז יתנו לך מתנות שקורין טיפן
- (ג) כ"כ הבאג"מ (ד - י"ג) בשכירת עכו"ם לעבוד בבאנק של יהודים ביו"ט במקום הפסד מרובה דמותר ליכנס לכתחלה לעסקים כאלו ואפילו בפרהסיא היינו שידוע שהעסק הוא של ישראל כדאיתא בשו"ע (רמ"ד - ו) בעסקים גדולים ביהודי שקנה מכס שיכול לשכור לו עכו"ם לקבל מכס בשבת בקבולת דהיינו אומר לו לכשתגבה ק' דינרים אתן לך כך וכך ועיין במהרש"ג (ה - ס"ה)

III. הערות

- (א) אסור לפרסם כל מודעה בעתון העומד להופיע בשבת שו"ת חלקת יעקב (ה - ס"ה) ועיין עוד באג"מ (ד - י"ד ד"ה ולטעם) שמשמע שם דאם היה שייך להנכרי לעשות ההדפסה ע"ש והוא הדפיס בשבת מותר ועיין בתשובות והנהגות (ה - ר"פ) דיש לזיזוהר מאד מחילול השם שאין עון כמוהו ע"ש
- (ב) הדליק אור החשמל ע"י שנשען בלא מתכוין על המתג מתעסק הוא וגם אינה בכלל מלאכת מחשבת ומותר ליהנות מאורה אף בשבת (שו"ת אז נדברו ו - י"ז) אבל צ"ע אם הדליק את מתג החשמל בידו מתוך הרגלו אם זה נחשב מתעסק או שוגג (שו"ת משנה הלכות ו - ע"ז)
- (ג) פונדק של ישראל שהישראל היה מבשל בשביל לקוחותיו אסור עולמית לכל ישראל (כרית עולם זישול י"ח) ועיין בשו"ת כתב סופר (ג) וגם הקדירה הבלועה מדבר האסור אסור ולכן גם אסור לאכול מפונדק זו עולמית (שו"ת אז נדברו ז - כ"ח) אמנם בהגהות המהרש"ם כתב יש להתיר אם עבר מעל"ע שנותן טעם לפגם ומותר בדיעבד
- (ד) עיין במ"ב (שכ"ה - סקט"ג זשס המג"ח והרמז"ס) דחילול שבת דאורייתא בפרהסיא שנעשה הנכרי לצורך ישראל אסור לו עולמית